

PETITA HISTÒRIA DEL TALLER DE JERSEIS

1969 – 1979

Des de l'inici de la meua activitat de rector de la Pobla em va preocupar la manera d'ajudar la gent a millorar la seva economia familiar; per això vaig convidar els germans Jordi i Andreu Peix Masip a estudiar la renda agrària dels poblatans per fer propostes de millora (1967-1969); aquesta iniciativa l'explico en un altre escrit-memòria.

TALLER DE JERSEIS: PRIMERES PASSES.

A la Pobla l'oferta de treball remunerat dels anys 60, a més de l'agricultura, era pràcticament nul·la. Sí que als joves se'ls ofería uns mesos de feina als hotels de Salou i Cambrils. L'alternativa per millorar l'economia familiar era deixar el poble i anar a viure i treballar a alguna ciutat: Barcelona, Lleida, Tarragona o alguna altra.

Pensant en algunainiciativa de treball que donés un salari podia ser organitzar un taller defer jerseis. Sabia que en alguns pobles ho havien posat en marxa; un d'ells era la cooperativa tèxtil que mossèn Joan Llord havia engegat a l'Espluga Calba coincidint amb una crisi agrícola que va provocar l'èxode de població, en especial de jovent, a la recerca d'una seguretat econòmica; aquesta iniciativa de treball cooperatiu l'engegà l'any 1969 i l'any següent es constituïa formalment la cooperativa de gènere de punt amb el nom de John Fil (avui encara activa).

Amb en Francesc Piñol vàrem anar a parlar amb ell per conèixer com havia engegat el grup de treball i demanar-li consell; al final de l'explicació ens va dir: busqueu mans joves per engegar. Les primeres passes varen consistir en parlar amb uns quants joves i la seva família, informar-me de fabricants que ens volguessin confiar el treball de confecció de jerseis i comprar les màquines. En aquesta recerca vaig comptar amb l'ajuda del germans Cornadó, Celestí i Gabriel, fills del Vilosell queresidien a Sabadell. Quant el finançament necessari per comprar les primeres màquines de teixir vaig parlar-ne amb en Josep Gallart (Recader) que va oferir-se a l'aportació dels diners necessaris. S'encarregaren les dues primeres màquines al taller Labraña que els germans Josep i Carles Labraña tenien al carrer Monlau, número 24, al barri de la Sagrera de Barcelona. La Rosa Gispert va anar a aprendre'n el funcionament; ella va ensenyar les primeres persones que formaren el grup de teixidores. De Sabadell també vàrem aconseguir els primers encàrrecs per teixir durant uns mesos: anava a buscar la llana i la llista de les peces a teixir d'acord amb unes talles determinades; un cop acomplert l'encàrrec tornava a Sabadell aconseguint una nova comanda i la llana necessària.

ELS LOCALS DE TREBALL: CAL CABRER – CAL PASTOR – MENJADOR ESCOLAR

Per començar, la Carmelita Cornadó va oferir l'habitació de l'entrada de Cal Cabrer per posarles dues primeres màquines. Els primers treballadors foren la Rosa Gispert, la Concepció Gallart, la Goretti Gallart i la Inda Dalmau; més endavant s'incorporaren el Robert Moragues i el Josep Carré (la llista completa dels qui hi varen participar en la

confecció de jerséis es dona al final); s'organitzaren en torns. La Rosa Gispert que havia après el funcionament de les màquines, va ensenyar les primeres teixidores. La formació la va completar en Jaume Padró de l'Albi; era un expert en el gènere de punt amb molts anys d'experiència a Igualada; també havia ajudat a engegar l'activitat del grup de l'Espluga Calba. Quan sorgia algun dubte, quan no se sabia com resoldre qualsevol entrebanc, el telefonaven i venia tantes vegades com calia..

Els encàrrecs de feina de Sabadell van durar poc temps; només uns mesos. Aleshores va tocar buscar nous proveïdors per assegurar la continuïtat del taller. Recordo haver anat a parlar amb el sr. Estradé de Vimbodí; tenia una fàbrica de confecció de jerséis amb molts treballadors, també donava feina a mans per treballar a casa. D'aquesta conversa no en vàrem obtenir cap resultat. La gestió que va resultar exitosa per la continuïtat del taller va ser la que vaig fer amb l'ajuda del meu amic Josep Mª Pros, gerent de la fàbrica del srs. Cots i Lacomba del Vendrell; les comandes varen permetre augmentar el nombre de treballadors i mantenir el taller actiu fins al final.

Augmentà el nombre de màquines de teixir i el volum de feina; per això el taller es traslladà a cal Pastor; tenia una sala prou gran per encabir les 6 màquines, un lavabo i un espai per guardar els cons i restes de llana. Es treballava en dues modalitats: galga prima (10/11) i la gruixuda amb galga (5/6), d'acord amb les temporades estiu-hivern. L'augment de feina comportà poder treballar més hores; fins al punt d'ampliar l'horari de treball a tres torns: de 6 a 14 h., de 14 a 22 h. i de 22 a 6 h. també calgué cobrir algunes baixes amb la incorporació de més treballadors. Al torn de nit hi treballaven el Robert Moragues i el Josep Carré. Pel lloguer i l'electricitat de Cal Pastor es pagaven 500 ptes. al mes. Les tres màquines de la galga 5 estaven al costat dels balconets que donaven al darrera de Cal Pastor i un passadís separava les altres 3 màquines de galga fina; en una taula gran s'apilaven les peces teixides,

De les persones que van treballar al taller, algunes començaren havent acabat l'escolaritat als 14 anys; altres eren dones casades joves que volien aportar un sou a casa combinant-ho amb les tasques familiars. Totes les persones que hi varen treballar consideren que va ser una iniciativa molt positiva.

La Goretti afegeix el record de *"l'aparell de ràdio antiga damunt un prestatge, que ens permetia escoltar música i les cançons dels discos dedicats, a traves de Ràdio Lleida, que nosaltres a vegades ens dedicàvem mútuament. Quan a la ràdio se li afluixava el volum, havíem de baixar al corral i abocar aigua a terra, on hi havia enterrat el fil de l'antena."*

Els tres últims anys d'activitat, aproximadament, el taller es traslladà al menjador escolar fins la seva fi.

ALTRES ACTORS

L'activitat del taller comportava altres tasques que no eren teixir: revisar les peces, empaquetar-les; anotar el treball i pagar periòdicament la feina de cadascú; fer els viatges per entregar les comandes, cobrar-les i recollir les noves comandes; comprar el petroli de l'estufa i les agulles de recanvi, etc.

Inicialment, durant el primer any aproximadament d'activitat, em vaig cuidar de repassar les peces confeccionades i de calcular l'escalat de les talles: feina bastant complicada quan començà el teixit de les peces més fines amb un nombre extens de talles; sort que en Jaume Padró s'hi va posar per solucionar-ho. També vaig fer els primers viatges d'entrega de peces i recollida de noves comandes a Sabadell.

A partir de l'any 70 la Rosa Gispert va ocupar la tasca d'encarregada del taller: fer la llista de les peces de cada treballador, repassant-les abans per evitar entregar peces amb defectes. El Marcel Arbós es cuidava de la gestió econòmica: fer la facturació, cobrar el xec de la feina entregada i pagar els treballadors. El Francesc Aloy feia els viatges al Vendrell per entregar la feina i recollir la nova comanda, amb una freqüència setmanal, i petites compres necessàries.

Si bé en un principi es va parlar de constituir el grup de treballadors en cooperativa de treball, no s'arribà a formalitzar. Cadascú cobrava la seva part de feina. A cada nou treballador se li una petita quantitat durant el temps d'aprenentatge fins que era prou autònom per treballar sol.

Per poder preparar aquest resum de la història del grup de treball del tèxtil m'ha ajudat la Goretti Gallart que s'ha ocupat d'anar preguntant als treballadors i al Francesc Aloy el que recordaven d'aquells anys: així ha pogut fer la llista dels qui varen treballar amb les màquines i el nombre aproximat d'anys d'incorporació; el Francesc ha entregat un parell de talonaris de les comandes entregades i un de les despeses amb el seu import. Una tarda d'agost (2023) ens vàrem trobar amb la Rosa Gispert, la Paquita Doix, la Jonquera Vall i la Goretti per recollir records i anècdotes dels anys treballats al taller teixint jerseis, a fi de completar aquest resum.

A més de l'activitat de fer les peces de cada comanda, totes recorden que varen aprofitar els coneixements de teixir per fer peces per l'ús personal i de la família; cadascuna al seu gust.

La durada d'aquest taller i l'activitat de fer jerseis va durar fins l'any 1979, els últims fulls dels talonaris de despeses i de les entregues de feines fetes són del desembre d'aquest any, un total de 10 anys. La Jonquera Vall recorda que va ser l'última teixidora.

Segons el Francesc Aloy un cop acabada l'activitat del taller, les màquines es vengueren com a ferralla, els diners de la venda s'entregaren al Josep Gallart en compensació de la seva aportació inicial.

L'ECONOMIA DEL TALLER: ALGUNES DADES

No puc donar una informació completa dels comptes del taller de fer jerseis perquè no s'han conservat les factures ni cap nota dels salaris pagats. Només compto amb els talonaris de comandes d'alguns anys

Gràcies als dos talonaris de comandes entregades i un de les despeses que tenia l'activitat del taller, puc oferir una aproximació dels ingressos que va portar l'activitat del taller de jerseis a les economies familiars.

He pogut resseguir el nombre de peces treballades i el valor econòmic de cada comanda entregada. Les dades respecte dels diners que van repartir-se entre els treballadors, descomptades les despeses, només són les dels anys 1974 al 1979, excepte l'any 1976 de les que no he trobat cap dada.

	Peces produïdes	Import en ptes.
1974	7112	310.272,-
1975	6294	293.267,-
1977	4674	269.945,-
1978	2733	167.662,-
1979	1321	93.344,-

A tall d'exemple, per completar les dades amb el volum de les despeses ocasionades per l'activitat del taller, he trobat aquests resultats:

L'any 1974 despeses totals 41.477,- ptes (24.600 dels viatges, 9.190,- del combustible per la calefacció, 6.000,- ptes de lloguer i electricitat, 1.687,- ptes de materials).

L'any 1975 despeses totals 49.490,- ptes (26.650,- ptes de viatges-transport, 12.638 del combustible per la calefacció, 4.202,- materials de recanvi i reparacions, 6.000,- del lloguer i l'electricitat).

LLISTA DE LES PERSONES QUE VAREN TREBALLAR AL TALLER DE JERSEIS

ROSA M ^a GISPERT LLURBA	des del 1969 al 1979
CONCEPCIÓ GALLART PEGUERA	1969 al 1979
GORETTI GALLART LLURBA	1969 al 1972
ROBERT MORAGUES SANCHEZ	1969
JOSEP CARRÉ CIURANA	1969
INDALÈCIA DALMAU CORNADÓ	1969 (uns quants mesos)
ADELAIDA BORCH GASIÓ	1970
MARTA SOBREPÈRE SANAHUJA	1970
PAQUITA DOIX LLADÓ	1970
PEPITA GÜELL NADAL	1972
JONQUERA VALL CASAMITJANA	
RAMONA OLIVÉ SANS	
JOSEFINA MASIP MOLINS	
ANDREA GUIU DOMÈNECH	